

առաքինութենէն որ մենք մեր խեղճ վր կը պահանջենք իրենցմէ, մեր ճարտարութիւնն այն ըլլայ որ զիրենք ան մեղադիր ընենք, ուրիշի առջև անոնց պակասութիւնները ծածկենք, ու որչափ աղէկութիւններ որ ունին՝ անոնց յարգը մեծցնենք։ Այսպէսով մենք մեզի աղէկութիւն ըրած կ'ըլլանք, վասն զի բարեսիրտ՝ վեհանաճն և ուրիշներուն արդիւնքը ճանչնալու վարպետ բնաւորութիւն մը կը ստանանք։

Եւ ատ անգամ աս խորհրդածութիւնը մտքէդ թող անցնի, սիրելի. աս տըխուր՝ բայց կարեկից ու երկայնամիտ խորհրդածութիւնը թէ՛ «Այս ալեգարդ գլուխներն որ հիմա առջևս կը տեսնեմ» ո՛ր գիտէ կրնայ ըլլալ որ քիչ ատենէն գերեզմանին մէջ դրուին ու յաւիտենական քունը քնանան, — Ա՛հ, քանի որ զիրենք տեսնելու բարեբաղդութիւնն ունիս՝ պատուէ, ու ծեղութեան ատենի անհամար նեղութիւններուն մէջ մխիթարէ զիրենք։

Արդէն անոնց հասակը մեծ տրտմութեան պատճառ է իրենց. չըլլայ թէ դուն ալ տրտմութիւննին աւելցնես։ Վաղ անոնց հետ վարմունքդ ու ամէն կերպ շարժուածքդ այնպէս սիրելի ըլլայ՝ որ զքեզ որ տեսնեն՝ հոգի առնուն ու սրտերնին բացուի։ Ա՛մէն մէկ անուշ խնտումն որ անոնց պատկառելի շրթանքը վրայ պատճառես, ամէն մէկ ուրախութիւնն որ անոնց սրտին մէջ արժըն նալուն պատճառ ըլլաս, քան զամենայն զուարճութիւն աւելի մեծ կ'երևնայ իրենց, և օգուտը քեզի կ'ըլլայ։ Այն օրհնութիւններն որ հայր մը և մայր մը իրենց երախտագէտ որդւոյն կուտան՝ միշտ Աստուծոյ օրհնութեամբը հաստատուած են։

ՓԵՂԵՆԻՍ

ԱՌՏՆԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆ

ԴՊԻՍՏՈՒԱՐԻ ՄԵՋ ԷՐ,

ԳՈՒՆՈՒԱՐԻ ՄԵՋ ԷՐ, ցուրտ գիշեր մը երբոր խոր քնոյ մէջ յանկարծ վեր յաթկելով արթնցայ... և իրաւցրնէ մէկը ուժով դուռս կը զարնէր։ (Ժալայ անկողնէս ու պատուհանէն հարցուցի թէ ո՞վ է։ — Այո եմ, Պարոն, ես Աննան, բարակ ձայնով մէկը պատասխան տուաւ. թողութիւն ըրէ հրամանքիդ նեղութիւն տուի. բայց ինչ ընեմ խեղճ Սրբուկը, ողորմած հոգի աղօրեպանին կինը մահուան դուռն է հասեր, ուրիշ բժիշկ չկայ՝ հրամանքիդ վազեցի, Աստուծոյ սիրոյն համար մէյմը եկորնայէ... — Հիմայ, ըսի, հիմայ կը հագուիմ ու կուգամ։ Տես քանի մը քայլ անդին խեղճ տուն մը մտայ, ո՛հ, երբոր այն յետին աղքատութիւնը տեսայ՝ սիրտս կտոր կտոր եղաւ։ Հոգեվարքին անկողինը բուռ մը խոտ ու քրջի կտոր մըն էր. բայց ի վերայ այսր ամենայնի այն ողորմելի տնակը սիրոյ ու խաղաղութեան օթարան եղեր էր, հրեշտակաց բնակարան։ (Ժշուառ Սրբուկը հազիւ թէ քսանը ուժը տարուան կար, և չորս տարի էր որ այրի մնայեր էր. հիմայ ինքն ալ աշխարհքս ձգելու մօտ էր։ Սիրելի ամուսնոյն հետ ամէն բարիքն ալ կորսուեցուցեր էր. ա՛հ, որչափ մեծ եղեր էր իրեն այն կորուստը։) Ետին աղքատ, օրուան հացին կարօտ, երկու սիրուն զաւկներու մայր, որոնցմէ մեծը դեռ տասը տարուան չկար, աղբուստ գտնելու համար աշխատելու ստիպուած, իրեն օրերը մաշէր էր, որպէս զի ան մեղ զաւակացը օրերը պահէ։ Արկայն հիւանդութիւն մը, որ տարիէ մը ի վեր զինքը կը մաշէր, վերջապէս գեղեցիկ ու սիրելի կենաց թելն սկսեր էր կտրել։ Այբոր ներս մտայ՝ հիւանդին աջ կողմը բահանան էր նստեր, ձախ կողմն ալ բարեսիրտ Աննան, որ սիրով ու մեծ ինամքով ինչուան այն կէտը զինքն հոգացեր էր. ինքն ալ անդրանիկ

որդւոյն ձեռքն էր բռներ , պզտիկն ալ քովը կը քնանար : . . . Ընմեղ պզտիկ , դեռ աչքերդ չէիր ՚ի լոյս բացած հայրդ կորսունցուցիր , հիմայ ալ երբոր արթննաս՝ փուճ տեղ մայրիկ , մայրիկ պիտի կանչես : . . . Սրբուկը զիս տեսածին պէս ելլել ուզեց բայց չկրցաւ . միայն ըսաւ . — Պարոն , Եստուած ինքն հատուցանէ մարդասիրութեանդ վարձքը . շատ կը ցաւիմ որ հրամանքիդ նեղութիւնն են տուեր , վասն զի ալ իմ բանս լմընցեր է . քանի մը վայրկեան մնաց՝ ան ալ գոնէ երկնից ու տղոցս նուիրեմ որոնք քիչ ատենէն պիտի թողում :

Ես ըսելու ատեն ձայնը հառաչանքներէն մարեցաւ , և աչքերէն արցունքը աղբիւրի պէս գունաթափ երեսներն ողողեցին : Ս՛հ , այն ինչ սրտաշարժ տեսարան է , մայր մը տղաքը որք պիտի ձգէ ու երթայ : . . . Ետքէն բոլոր ունեցած ուժը ժողված՝ աչքերը տըղուն դարձուց որ ձեռքէն բռներ էր ու կուլար , ըսաւ . — Սիրելի Պետրոսիկս մի լար , դու որ հիմայ չափահաս ըլլալով զուրցածս կը հասկընաս , աղէկ մըտիկ ըրէ մօրդ վերջին խօսքերուն , որ զինքն այնչափ կը սիրէիր , ականջիդ օղ ըլլան ըսածներս ու մտքէդ ամենեւին չհանես . մանաւանդ թէ երբոր պզտի Պօղոսիկն ալ մեծնայ և միտքը բացուի՝ իրեն ալ ըսէ թէ — ասոնք մօրերնուս վերջին խօսքերն են : () ձեզ յետին աղքատութեան մէջ կը թողում , որ ասկէ աւելին չկրնար ըլլալ . վասն զի այն քիչ մը բանն ալ որ իմ աշխատութեամբս , քրտինքովս , ու գիշերները անքուն անցունելով՝ երբոր դուք անոյշ կը քնանայիք , իրարու քով բերի , այն օրէն սկսաւ պակսիլ երբոր ձեռքիս ուժը կտրած անկողին ընկայ . ես այսպէս չէի երբոր հայրերնիդ մեռաւ . ես ըզձեզ այս հասակն հասուցի , աշխատութեամբս քանի մը ստակ ձեռք կը ձգէի և բերնէս կտրելով կը նայէի որ զձեզ մաքուր ու կոկիկ հագուեցունեմ . ասկէ վերջն ալ նոյնպէս կ'ընէի թէ որ Եստուած այսպէս չկամենար . Եստուծոյ կամքն օրհնեալ ըլլայ : Դու ալ պէտք

է այսպէս ընես ինչուան որ եղբայրդ ալ մեծնայ ու ապրուստը ճարէ : () Ե պէտ և դեռ պզտիկ ես , բայց աշխատութիւն չի պակսիր . և աղէկ գիտցիր որ եթէ համեստ , աշխատասէր , բարեպաշտ ու ողորմած ըլլաս , Եստուած ալ զքեզ երբեք ձեռքէ չի ձգեր . վասն զի աղքատաց հայրն ու պաշտպանը ինքն է . անոր համար ապսպրելով կ'ապսպրեմ որ ամէն բանէ վեր զինքը սիրես , և զուրիշներն ալ քու անձիդ պէս սիրես : Եայն չըլլայ թէ ուրիշ չարիք հասցունելով քու բարիքդ փնտռես . աղէկ գիտցիր՝ անկարելի է որ մարդս ուրիշ թշուառութիւն ցնելով երջանիկ ըլլայ : Ես աշխարհքիս սուտ հաւայորքները զքեզ անիրաւութեան չըռնադատեն . բարութիւնը , այն բարութիւնը ծիծաղիկ քու սրտիդ մէջ , որ բնական աղէկ է , բայց զեղծմունքները կրնան գէշցունել : — Ետք՝ Պետրոսիկը ալ չէր կրնար ոտքի վրայ կենալ , և սիրտը լեցուած . — Եաւական է , ըսաւ , մայրիկ , բաւական է այսչափս . մի մեռնիր զաւակացդ սիրոյն համար մի մեռնիր : — () Ե որ գիտնայիր , սիրելի , թէ ինչպէս սիրտս կը տոր կտոր կ'ըլլայ քանի որ կը մտածեմ թէ զձեզ մինակ պիտի թողում , անօգնական . . . Դեռ խօսքը հոգեվարին բերանն էր , մէյմըն ալ ձայն մը լսեց , բարեսիրտ Ըննան էր որ կ'ըսէր . — Ըէ , չէ , մինակ չեն մնար այս աշխարհքիս վրայ , ես իրենց մայր կ'ըլլամ : — Դո՛ւ , Ըննա , դո՛ւ , կանչեց մարած ձայնով մը թշուառ մայրը , ու վեր ելլելով և վատուժ ձեռուրները երկինք վերցընելով Սի Եստուած տէր , ահա հիմայ կատարէ օրհնեալ կամքդ իմ վրաս ալ փափագելու ուրիշ բան չունիմ , ալ հանգիստ սրտով կը մեռնիմ , և Ըննային վիզը պլոււելով ու կրկին ու կրկին զինքն համբուրելով , ըսաւ . — Սրբեմն ասոնք քեզի կը յանձնեմ . չէ , անվարձ չի մնար վերջին վայրկեանը հասած թշուառ մայր մը միթի թարելդ Բեզի կը թողում երկու աչքիս լոյսերը . ասոնք եղան իմ միակ

